

OS PARIETALE

Cranium'un orta, üst ve yan duvarını oluşturan yassı dörtgene benzeyen bir kemiktir. Os frontale, os sphenoidale, os temporale, os occipitale ve diğer tarafın os parietale'si ile olmak üzere 5 kemikle eklem yapar.

- **linea temporalis superior**: Os temporale'deki crista supramastoidea'nın devamıdır. Kemiğin dış yüzündedir. (**Fascia temporalis** tutunur).
- **linea temporalis inferior**: Os temporale'deki crista supramastoidea'nın devamıdır. Kemiğin dış yüzündedir. (**M. temporalis** tutunur).
- **sulcus arteriae meningeae media (sulci arteriosi)**: Kemiğe iç yüzünden bakıldığında ön-alt köşesindeki angulus sphenoidalis'ten başlayıp arkaya yukarıya doğru uzanan ve dallanan oluklardır. (Burada beyin zarlarını besleyen **a. meningeae media** bulunur).
- **sulcus sinus sagittalis superior**: Kemiğin iç yüzünün üst kenarı boyunca bir yarım oluk uzanır, her iki tarafın parietal kemikleri eklem yaptıklarında bu yarım oluklar tam bir oluk halini alır ve sulcus sinus sagittalis superior adını alır. Bu oluk her zaman orta hatta bulunmayabilir, tamamen sağda veya solda olabilir. Önde frontal kemikte arkada ise oksipital kemikteki aynı adlı oluklarla devam eder. (Canlıda bu olukta bir dura sinüsü olan **sinus sagittalis superior** bulunur).
- **sulcus sinus sigmoideus**: Kemiğin iç yüzünün arka alt kenarında bulunan geniş bir oluktur, os occipitale ve os temporale'de aynı isimli olukla devamlılık gösterir. (Canlıda bu olukta bir dura sinüsü olan **sinus sigmoideus** bulunur).

OS FRONTALE (ALIN KEMİĞİ)

Cranium'un ön duvarının tamamını, üst ve yan duvarlarının da bir kısmını oluşturan alın kemiğidir. Os sphenoidale, os ethmoidale, os parietale (2), os nasale (2), maxilla (2), os lacrimale (2) ve os zygomaticum (2) olmak üzere 12 kemikle eklem yapar. Squama frontalis (pars squamosa), pars orbitalis ve pars nasalis olmak üzere üç bölümde incelenir.

- Squama frontalis (pars squamosa)

- **sutura metopica**: Frontal kemik embriyolojik olarak iki parçadan gelişir. Bu iki parça arasındaki geçici ekleme sutura metopica denilir. Erişkinlerde bu iki parça her zaman birleşemez. Bu ekleme **sutura metopica persistens** ya da **sutura frontalis persistens** denilir.
- **tuber frontale (eminentia frontalis)**: Sutura metopica'nın her iki yanında frontal kemiğin öne doğru çıkıntılı olduğu kısımlardır.
- **arcus superciliaris**: Tuber frontale'nin hemen aşağısında bulunan kavis şeklindeki kabartılardır. Erkeklerde daha belirgin, kadınlarda ise daha silik bir kabartı şeklinde bulunur. (Canlıda bu kemik kavsini hemen üzerinde kaşlarımız bulunur)

- **glabella**: her iki tarafın arcus superciliaris'lerinin arasında bulunan düz sahaya denilir, bir topografik noktadır. Bu noktanın hemen derininde os frontale'nin ön ve arka laminaları arasında bir paranasal sinüs olan **sinus frontalis** bulunur.

- **margo supraorbitalis**: Arcus superciliaris'lerin hemen altında **orbita** denilen göz çukurunu üstten sınırlayan margo supraorbitalis bulunur.

- proc. zygomaticus: Margo supraorbitalis'in dış kısmı proc. zygomaticus adını alır ve orbita'nın dış duvarına katılır, aşağıya doğru uzanarak os zygomaticum ile eklem yapar.

- **linea temporalis**: Proc. zygomaticus'un arka kenarı yukarıya ve arkaya doğru linea temporalis olarak uzanır, arkaya doğru ilerledikçe ikiye ayrılır ve parietal kemikte de devam eden linea temporalis superior ve linea temporalis inferior'u oluşturur. Linea temporalis'in arka alt kısmında kalan sahaya **facies temporalis** denilir.

- **incisura frontalis (for. frontale)**: Bazen delik bazen de çentik şeklinde olabilir. Margo supraorbitalis üzerinde **medialde** bulunur.

- **incisura supraorbitalis (for. supraorbitalis)**: Bazen delik bazen de çentik şeklinde olabilir. Margo supraorbitalis üzerinde **lateralde** bulunur.

- **sulcus sinus sagittalis superior**: Pars squamosa'nın iç yüzünde genellikle orta hatta bulunur, arkada parietal kemikteki aynı adlı olukla devam eder (Canlıda bu olukta bir dura sinüsü olan **sinus sagittalis superior** bulunur), ön tarafta ise **crista frontalis** denilen keskin bir kenar ile sonlanır.

- **for. caecum**: Crista frontalis'in alt ucunda bulunan çıkmazdır. (Bazen burası bir kanal şeklinde açık olabilir ve içinden sinus sagittalis superior'u burun boşluğuna bağlayan bir emisser ven geçer).

- Pars orbitalis:

- Os frontale'nin orbita'nın tavanının tamamını oluşturan kısmıdır.

- **incisura ethmoidalis**: Her iki tarafın pars orbitalis'leri arasında kalan ve os ethmoidale'nin lamina cribrosa'sı ile eklem yapan çentiktir. Bu çentiğin her iki yanında **foveola ethmoidales** denilen küçük çukurcuklar bulunur. Aynı adlı çukurcuklar os ethmoidale'de de bulunur. Inc. ethmoidalis, os ethmoidale ile eklem yaptığında bu çukurcuklar karşı karşıya gelerek **cellulae ethmoidales** denilen odacıkları oluştururlar. Bu odacıkların arasında, os frontale ile os ethmoidale'nin eklem yaptığı yerde **for. ethmoidale anterius** ve **for. ethmoidale posterius** denilen delikler vardır. Bunlar burun boşluğunu orbitaya bağlarlar.

- **fossa glandula lacrimalis**: Pars orbitalis'in orbita tarafının **üst dış** kısmındaki yayvan çukur kısmıdır. Canlıda buraya **gl. lacrimalis** oturur.

- **spina/fovea trochlearis**: Pars orbitalis'in orbita tarafının üst dış kısmındadır. Burası bazen bir çukur şeklindedir (fovea) ve cartilago trochlearis denilen bir kıkırdak tutunur, bazen de tek bir çıkıntı (spina) bulunur. (Canlıda buradan bir göz kası olan **m. obliquus superior bulbi**'nin kirişi döner).

- **juga cerebralia/impressiones gyrorum**: Pars orbitalis'in beyin boşluğuna bakan yüzünde bulunurlar. Beynin yapısına uyacak şekilde bu yüzde girinti (impressiones) ve çıkıntılar (juga) bulunur.

- Pars nasalis:

- Her iki tarafın margo supraorbitalis'i arasında kalan kısımdır. Burun boşluğunun tavanının yapısına katılır.

- **nasion**: Os frontale'nin os nasale ile eklem yaptığı yerin topografik nokta adıdır.

- **Sinus frontalis**: Arcus superciliaris'lerin hemen arkasında, bir topografik nokta olan glabella'nın derininde, frontal kemiğin iç ve dış lamina'ları arasında bulunan bir paranasal sinüs'tür. Arka duvarı daha incedir ve sinüsü fossa cranii anterior'dan ayırır. Frontal sinüsler parsiyel ya da tam bölmeler ile birkaç parçaya bölünebildikleri gibi % 5 oranında da atrezik olabilirler. Her iki sinüs boşluğunu birbirinden ayıran bölmeye **septum intersinuale frontale** adı verilir. Bu bölme genellikle sağa ya da sola deviasyon gösterir. Bu nedenle her iki tarafın boşluğu farklı büyüklüktedir. Yüksekliği yaklaşık 3 cm, eni 2,5 cm ve derinliği de 1,8 cm'dir. Hacmi de 5 ile 30 cm³ arasında değişir. Fazla büyük olduğu zaman frontal kemiğin proc. zygomaticus'una, yukarı ve arkada da orbita tavanına doğru uzanabilir. Bazen bir bezelyenin sığabileceği büyüklükte olurken bazen de bulunmayabilir. Sinus frontalis erkeklerde daha fazla gelişmiş olduğundan hemen yüzeğinde yer alan arcus superciliaris'ler de erkeklerde daha gelişmiştir. Frontal sinüs eğer önceden çekilmiş bir kafa grafisi varsa, kimlik tespitinde kullanılabilir. **Apertura sinus frontalis** denilen açıklığı incisura ethmoidalis'in alt yüzünde ön tarafa yakın olarak bulunur. Genellikle sinüs tabanının posteromedialinde yer alan **ductus nasofrontalis** aracılığıyla bazen de ön grup ethmoid sinüslerle birlikte meatus nasi medius'un ön bölümüne açılır.